

Streszczenie pracy doktorskiej

Tytuł: „Niebo dla Eliasza! Studium struktury, stylu i symboliki 2 Krl 2, 1-18.”

Tytuł oryginalny: „Heaven for Elijah!

A Study of Structure, Style, and Symbolism in 2Kgs 2:1-18.”

Autor: o. mgr lic. Michał Karnawalski SJ

Promotor: ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski

Instytucja: Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego,

Wydział Teologii, Instytut Nauk Biblijnych

Interpretacja biblijnego opowiadania z 2 Krl 2, 1-18 może się wydawać prosta z kilku powodów. Po pierwsze, w opowiadaniu, w 2 Krl 2, 1 odnajdujemy zapowiedź tego, co ma się wydarzyć: „Kiedy Yhwh zamierzał wznieść Eliasza w wicherze do nieba (...)” Po drugie, uważny czytelnik biblijny jest przygotowany na tego rodzaju wydarzenie przez Rdz 5, 24, gdzie spotyka inną starotestamentalną postać, Enocha, który: „chodził z Bogiem; i nie było go, bo Bóg go zabrał.” Po trzecie, motyw uniesienia do nieba był obecny w starożytnych kulturach, które ukształtowały teksty biblijne (Egipt, Mezopotamia, Grecja, Persja, Syro-Fenicja). Po czwarte, omawiany tekst został zapamiętany przez większość biblijnych, a także wiele post-biblijnych tekstów, jako ten mówiący o uniesieniu Eliasza do nieba.

Studia Hermanna Gunkela i wielu innych nowożytnych i współczesnych biblistów pokazują jednak, że omawiane opowiadanie nie jest o uniesieniu Eliasza do nieba, ale o sukcesji Elizeusza. Jak to jest możliwe, że opowiadanie, które wydaje się być o jednym, tak naprawdę jest o czymś innym? Jak muszą funkcjonować podstawowe cechy utworu, tj. styl, struktura i symbolika, aby dać taki efekt? Czy opowiadanie to posiada jakąś cechę, która pomoże udzielić odpowiedzi, satysfakcjonującej zarówno synchronicznych, jak i diachronicznych badaczy?

W mojej pracy pokazałem, że narratologiczna analiza struktur stylistycznych potwierdza tezę większości współczesnych badaczy, iż Elizeusz jest główną postacią 2 Krl 2, 1-18: w Scenie I, postać Elizeusza zostaje wprowadzona do wątku zbudowanego wokół postaci Eliasza poprzez użycie techniki narracyjnej powtórzeń, która wchodzi w wielowymiarową interakcję z techniką prolepsis; w Scenie II, dzięki użyciu technik symultaniczności i punktów widzenia, Elizeusz zostaje ukazany jako nowy, główny bohater opowiadania; w Scenie III, Elizeusz nie jest tylko ukazany jako główny, ale również, jako jedyny spadkobierca Eliasza oraz jako postać, obdarzona przywilejami narratora. W dalszej kolejności, zaproponowałem, że kluczem do rozumienia roli wątku o uniesieniu Eliasza jest symbolika, która łączy narratologiczną i historyczną-krytyczną warstwę tekstu. Analiza symboliki pokazała, że podczas, gdy wątek o uniesieniu Eliasza jest prawdopodobnie zakorzeniony w istniejących wcześniej ustnych tradycjach, wątek o sukcesji Elizeusza wydaje się nie być poprzedzony takowymi. To tradycje ustne, poprzedzające powstanie 2 Krl 2, 1-18, czynią uniesienie Eliasza tak potężnym i wartym zapamiętania wątkiem, iż od wieków mamy tendencje do koncentrowania się raczej na nim niż na sukcesji Elizeusza, czyli na właściwym wątku opowiadania.

Praca składa się z sześciu rozdziałów. W Rozdziale I zatytułowanym „From Hebrew to English” (pl. „Od Hebrajskiego do Angielskiego”), zamieszczam moje tłumaczenie 2 Krl 2:1-18. Następnie ukazuję argumentację za trzema głównymi wyborami translatorskimi odnoszących się do problemów ze zrozumieniem następujących zwrotów, które odnajdujemy w tekście masoreckim: בַּסֵּעָרָה הַשְּׂמַיִם (2 Krl 2, 1a. 11b); חַיִּי-הָיָה וְחַיִּי (2 Krl 2, 4); אֶת-הַיְהוָה (2Krl 2, 14). Następnie koncentruję się na wariacie tekstualnym Ketiv/Qere [הַגָּאִיּוֹת] (הַגָּאִיּוֹת) w 2 Krl 2, 16. Z omawianego rozdziału wyciągam

kilka wniosków. Po pierwsze, wyrażenie בסערה השמים przedstawiające problem zarówno na poziomie składni, morfologii jak i semantyki zostało przetłumaczone jako „in the whirlwind to the sky” (pl. „w wicherze do nieba”). W tym miejscu ważnym okazał się wybór, który daje nam język angielski między „sky” i „heaven”, jak również konieczność wyboru dotyczącego zastosowania rodzajnika, nieobecnego w języku polskim. Kluczowa w rozstrzygnięciu powyższych zagadnień była paralela formuł w 2 Krl 2, 1. 11 i Sdz 13, 20. Po drugie, formuła חייהוה וחיינפשך אם-אעזבך została przetłumaczona przeze mnie jako „Living Yhwh with the life of your breath, I will not leave you!” (pl. „Żyjący Yhwh z życiem Twojego dechu, nie opuszczę Cię!”). Określiłem pierwsze wystąpienie חי jako imiestów, drugie natomiast, jako rzeczownik, co odpowiada zwrotowi, który odnajdujemy w Targum Jonatan. Po trzecie, niejasne określenie אף-הוא przetłumaczyłem jako „he also?” (pl. „on także?”). W tym wypadku nie opowiedziałem się za rozumieniem reprezentowanym przez LXX (αφφω) ale tym, które utożsamia tłumaczenie אף z גם. Kluczowe w tym wypadku było zrozumienie podziału zdań w tekście hebrajskim. Po czwarte, zauważyliśmy, że obie formy omawianego Ketiv/Qere, tj. הגאיות / הגיאיות, mogą być przetłumaczone jako „doliny”, dlatego w efekcie nie przedstawiają one problemu w tłumaczeniu, a jedynie problem z zakresu krytyki tekstualnej.

Rozdział II został zatytułowany „From Redaction to Structure” (pl. „Od redakcji do struktury”). Przeanalizowałem w nim główne historyczno-krytyczne pomysły dotyczące redakcji 2 Krl 2, 1-18 (Alt, Galling, Schmitt, Gunkel), a także cyklów Eliasza i Elizeusza (1 Krl 17 – 2 Krl 13), Ksiąg Królewskich i Historii Deuteronomistycznej (Skinner, Kittel, Wellhausen, Noth, Miller, Schmitt, Stipp, Rofé, Łach, Hergesel, McKenzie, Otto). Następnie skoncentrowałem się na strukturze 2 Krl 2, 1-18 i jego bezpośredniego otoczenia tekstualnego. Pośród wielu możliwości spróbowałem zidentyfikować strukturę,

która najlepiej odzwierciedla wątek narracji, biorąc pod uwagę paralelne struktury chiastyczne (Lundbom, Hoobs, Long, Cohn, Brodie) oraz nie-chiastyczne (Satterthwaite, Long, DeVries,). W rezultacie zaproponowałem podział tekstu, który opiera się o kryteria narratologiczne (de Mairet, Corneille, Ska, Marguerat and Bourquin). Zaprezentowałem też moje wstępne obserwacje dotyczące relacji między warstwą historyczno-krytyczną i warstwą narracyjną tekstu. Szczegółowe badania przeprowadzone w tym rozdziale mogą być streszczone w następujący sposób. Po pierwsze, macro-narracja, w której znajduje się badane opowiadanie, to 1 Sam – 2 Krl. Po drugie, cykl opowiadań o Eliaszu i Elizeuszu, znajdujący się w 1 Krl 17 – 2 Krl 13, został nazwany „Triple Cycle” (pl. „Potrójny Cykl”), gdyż zawiera on właściwy cykl każdego z proroków, jak również opowiadania wspólne, traktujące o sukcesji prorockiej. Po trzecie, te ostatnie tworzą sekwencję narracyjną, która jest kombinacją opowiadań w 1 Krl 19, 19-21 oraz 2 Krl 1-25. Nazwałem tę sekwencję „Transition Cycle” (pl. „Cykl Przejścia”). Po czwarte, stosując jako pierwszorzędne kryteria miejsce, postaci, czas i kilka drugorzędnych (z których ważnym okazało się kryterium „przyjaznego sąsiedztwa” ang. „friendly neighbourhood”) uzgodniłem początek i koniec (delimitacja) badanego przez nas opowiadania, tj. 2 Krl 2, 1-18. Po piąte, stosując te same kryteria, podzieliłem opowiadanie na trzy sceny. Scena I nosi tytuł „From Gilgal to Jericho” (pl. „Z Gilgal do Jerycho”) i znajduje się ona w ww. 1-6. Scena II została zatytułowana „At the Jordan River” (pl. „Przy rzece Jordan”) i znajduje się ona w ww. 7-14. Scena III otrzymała tytuł „From the Jordan to Jericho” (pl. „Z Jordanu do Jericho”). Po szóste, wyniki moich badań struktury narratologicznej jak i tej historyczno-krytycznej (badania nad redakcją tekstu dokonane przez cytowanych współczesnych egzegetów), ukazują złożoność problematyki zestawienia obu warstw tekstu np. ww. 15-18, reprezentujące Scenę III, nie odpowiadają ww. 16-18, które wg Gunkela zostały dodane później. Analiza

ta pokazuje jednak, że próba łączenia obu warstw odstania bardziej całościową perspektywę patrzenia na opowiadanie.

Rozdział III został zatytułowany „From Gilgal to Jericho” (pl. „Z Gilgal do Jerycho”). Jest to pierwszy z trzech rozdziałów omawiających poszczególne sceny opowiadania. W tym wypadku omawiana jest Scena I. Rozdział składa się z trzech części: Verbal Structures (pl. „Struktury Czasownikowe”); Narrative Techniques (pl. „Techniki Narracyjne”); Plot Stages (pl. „Etapy Narracji”). Zadaniem analizy struktur czasownikowych jest identyfikacja stylu i struktury opowiadania. Na tej bazie zostały wyłonione poszczególne wydarzenia (ang. incidents) mające miejsce w ramach sceny. W rozdziale przeanalizowałem użycie dwóch technik narracyjnych, które charakteryzują Scenę I. Techniki te to prolepsis i powtórzenia (ang. repetitions). Struktura wątku została przeanalizowana przy użyciu aparatu opracowanego przez Arystotelesa, później Todorova i przeniesiona do nauk biblijnych m.in. przez Ska. Oto wyniki badań nad tym rozdziałem. Po pierwsze, struktura powtórzeń w skład której wchodzi prolepsis, odgrywa fundamentalną rolę przy budowaniu i przejściach pomiędzy poszczególnymi etapami narracji oraz przechodzeniu z jednego wydarzenia do drugiego. W scenie tej zidentyfikowałem następujące etapy narracji: Exposition (pl. ekspozycja) w w. 1; Inciting Moment (pl. Moment Zapalny) w w. 2; Complication (pl. Komplikacja) w ww. 3-6. Używając terminologii Todorova w scenie przechodzi się od Equilibrium (pl. Równowaga) do Disequilibrium (pl. Zaburzenie Równowagi). Po drugie, struktura powtórzeń odgrywa fundamentalną rolę przy przechodzeniu z wątku związanego z Eliaszem do wątku związanego z Elizeuszem. Proces ten nazwałem „character’s gliding” (pl. „ślizganie się postaci”). Po trzecie, skomplikowanie struktury powtórzeń, którą nazwałem „cross-repetition-structure” (pl. „krzyżowa struktura powtórzeń”) powoduje, iż moment przejścia

między wątkiem Eljasza a tym Elizeusza staje się niemal niedostrzegalny dla czytelnika. Po czwarte, zaobserwowaliśmy, że prolepsis w w. 1 jest wielofunkcyjne. Z jednej strony jest rodzajem tytułu (ang. proleptic title), który powtórzony w w. 11 utrwala w czytelniku przekonanie o centralnej roli wątku o uniesieniu Eljasza. Z drugiej strony pełni funkcję, którą nazwałem *sui temporis*, tzn. sprawia, że czas narracji zostaje jakby odcięty od wcześniejszych wydarzeń przez brak odniesień do nich, jak to ma miejsce w typowych tekstach w 1-2 Krl, a wydarzenia, które mają miejsce w czasie narracji sprawiają wrażenie, jakby były rodzajem komentarza do w. 1. Po piąte, zwróciłem uwagę na to, że główne pytania czytelnika omawianej przy scenie to: Skąd Eljasz ma być uniesiony do nieba? Jaką rolę odgrywa Elizeusz? Co jeszcze się wydarzy?

Rozdział IV jest analizą Sceny II, którą znajduje się w ww. 7-14. Scena nosi tytuł „At the Jordan River” (pl. „Przy rzece Jordan”). Ogólna struktura rozdziału jest analogiczna do tej z rozdziału poprzedniego. Charakterystyczne dla Sceny II techniki, które poddałem analizie to symultaniczność (ang. simultaneity) i punkty widzenia (ang. points of view). Wyniki badań nad tą sceną zostaną streszczone w kilku punktach. Po pierwsze, w poprzedniej scenie sklasyfikowałem kilka typów czasowników używanych przez narratora: Space Verbs (pl. Czasowniki Przestrzeni); Speech Verbs (pl. Czasowniki Wypowiedzi); oraz Time Verbal Structures (pl. Czasownikowe Struktury Czasu). W Scenie II zidentyfikowałem dodatkowo Deed Verbs (pl. Czasowniki Czynu). Ich użycie ukazuje inną funkcję sceny, w której nie tylko mamy do czynienia z budowaniem linii czasu, przestrzeni wydarzeń i charakterystyki postaci, ale również z konkretnymi czynami, które jak się okazuje zmieniają bieg narracji. W oparciu o strukturę czasownikową zidentyfikowaliśmy, jak w poprzedniej scenie, poszczególne wydarzenia sceny (sześć wydarzeń). Po drugie, w scenie zidentyfikowałem następujące etapy narracji: komplikację

(ang. complication); punkt zwrotny (ang. turning point); *anagnorisis* (gr.) i szczyt (ang. climax); peripeteia (gr.); pathos (gr.); denouement (pl. rozwiązanie). Częstotliwość występowania przejść między kolejnymi etapami wskazuje na duży dynamizm sceny. Warto jednak zaznaczyć, że denouement opowiadania nie kończy się w Scenie II. Po trzecie, zaobserwowałem następującą prawidłowość występowania typów symultaniczności w scenie. Typ instantaneous/instantaneous (pl. punktowy/punktowy) występuje w komplikacji; typ durative/instantaneous (pl. rozciągnięty/punktowy) występuje w punkcie zwrotnym; typ durative/durative (pl. rozciągnięty/rozciągnięty) występuje w anagnorisis i szczycie opowiadania (“Elisha was looking and *crying out*: ‘My father, my father, chariotry of Israel and its horsemen.’”). Dodatkowo zaobserwowaliśmy, że ów w. 12 jest jedynym w tekście masoreckim opowiadania, w którym nie występuje łącznik *maqqeph*, co zinterpretowałem, jako podkreślenie intensyfikacji tempa wydarzeń. Po czwarte, występowanie narracyjnego etapu, który nosi nazwę *pathos* jest typowe dla tragedii greckich, ale nie narracji biblijnych. To m.in. pathos odgrywa istotną rolę przy definitywnym przejściu z wątku dotyczącego Eliasza do tego dotyczącego Elizeusza. Po piąte, scena jest bogata w różnorodność i częstotliwość zmian punktów widzenia. Zidentyfikowałem punkty widzenia zdefiniowane wcześniej na podstawie literatury światowej przez następujących badaczy: Uspenky, Genette, Chatman; oraz te zdefiniowane na podstawie literatury biblijnej przez Sternberga. Kluczowa, zarówno dla dynamiki opowiadania, jak i przejścia z wątku Eliasza do wątku Elizeusza, jest gra między wewnętrzną i zewnętrzną focalizacją (Genette; ang. internal/external focalization) w w. 12. Na poziomie czasownikowym kluczowe jest tu użycie wyrazu „widzieć”. Elizeusz widząc odchodzącego Eliasza wypełnia warunek otrzymania podwójnej porcji jego ducha.

Rozdział V to analiza Sceny III zatytułowanej „From the Jordan to Jericho” (pl. „Od Jodanu do Jerycha”). Jest to ostatnia scena, której poświęcony jest cały rozdział przy użyciu metodologii znanej z dwóch poprzednich rozdziałów. Badaną techniką narracyjną jest *analepsis*, a etapy narracji są dwa: *denouement* i *conclusion* (pl. zakończenie). Etapy te wiążą się z ustanowieniem stanu nowej równowagi narracyjnej (cf. Todorov). Pierwszy z tych etapów został rozpoczęty w poprzedniej scenie. Wnioski z analizy Sceny II zostaną przedstawione w kilku punktach. Po pierwsze, podczas moich badaniach czasownikowych, oprócz wymienionych uprzednio grup, zidentyfikowałem nową grupę, którą nazwałem *quasi-czasowe-struktury-czasownikowe* (ang. *quasi time verb structures*): „until he was ashamed” (pl. „aż się zawstydził”) oraz „they searched for three days” (pl. „szukali przez trzy dni”). Po drugie, czasownik „wstydzić się” jest jedynym czasownikiem wyrażający emocje w sposób bezpośredni w badanym opowiadaniu. Dodatkowo współtworzy on łańcuch podobnych dźwiękowo wyrażen, który nazywa się *paranomasia* (cf. ww. 17, 18), podobnie jak ma to miejsce w przypadku *analepsis* („Didn’t I tell you ‘Do not go?’ ”). Po trzecie, podobnie jak w Scene I, zwróciłem uwagę na wielofunkcyjność *prolepsis* rozpoczynającego narrację, tak w Scenie III zwróciłem uwagę na wielofunkcyjność *analepsis*. Obok klasyfikacji retorycznej (funkcji empatycznej, ironicznej i perswazyjnej; ang. *emphatic, ironic, persuasive*), *analepsis* zostało określone przeze mnie jako odnoszące się do postaci, jako wewnętrzne, homodiegetyczne (dot. tej samej linii narracyjnej) i powtórzeniowe (ang. *character’s, internal, homodiegetic, repeating*). Po czwarte, *analepsis* zostaje użyte do tego, co określiłem jako przejęcie przez Elizeusza funkcji narratora oraz do ukazania jego wyłącznego dziedzictwa ducha Eliasza (w opozycji do synów prorockich, ang. *the Sons of the Prophets*). Po piąte, dla zrozumienia roli *analepsis*, bardzo ważne są intertekstualne badania (zatem idące poza używane w tym doktoracie badania *intratekstualne*) nad formułą אֶל־תִּלְכוּ w w. 18. Otóż, okazuje się,

że używana jest ona w Biblii Hebrajskiej jedynie w kontekście zabrania oddawania czci bożkom (Jr 25, 6; 35, 15; Ez 20, 18). W takim rozumieniu, Elizeusz zabraniałby oddawania czci Eliaszowi, tak jak zabrania się oddawania czci bożkom. Byłby to zatem wyraz pośredniego odcięcia się proroka od swego mistrza.

Rozdział VI, zatytułowany „From Narrative to Symbolism” (pl. „Od Narracji to Symboliki”) ma inny charakter niż poprzednie. Podstawą rozdziału jest rozróżnienie na symbol i alegorię dokonane przez Johann’a Goethe’go. Identyfikowanie obu kategorii w badanym opowiadaniu przeprowadziłem poprzez wprowadzenie koncepcji styczności (ang. contiguity), wypracowanej przez Umberto Eco oraz koncepcji indeksów (ang. indices) wypracowanej przez Roland’a Barthes’a. Bardzo ważną też była identyfikacja styczności w odniesieniu do głównego wątku, jak i w odniesieniu do stylu. W naszym opowiadaniu wyróżniłem trzy typy symboli/alegorii: typ drogi (ang. itinerary), typ dziedzictwa (ang. heritage) oraz typ wyjaśnienia etiologicznego (ang. etiological). Wprowadziłem też kilka nowych koncepcji: proto-symbolu (cf. Bachofen), to jest takiego, który jest podstawą odniesień i interpretacji innych symboli/alegorii w narracji; słabej alegorii (ang. weak allegory); silnej alegorii (ang. strong allegory); słabego symbolu (ang. weak symbol); oraz silnego symbolu (ang. strong symbol). Wnioski, do których doszedłem podczas moich badań można przedstawić w kilku punktach. Po pierwsze, stwierdziłem, że Gilgal (skąd w narracji wyrusza Eliasz wraz z Elizeuszem) jest proto-symboliem. We wnioskowaniu oparłem się na styczności z symbolami/alegoriami: „whirlwind” (pl. „wicher”), „chariotry” (pl. „powóz/powozy”) i „rolled up” (pl. „zwinął” tj. płaszcz). Styczności mają miejsce poprzez synonimy zawierające w sobie dokładnie te same spółgłoski, co Gilgal (גלגל). W tym wypadku miałem do czynienia z symboliką etiologiczną, która musiałaby sięgać ustnych przekazów wyjaśniających nazwę Gilgal. To właśnie

w nich, wyrazy brzmiące podobnie musiałyby zostać wykorzystane w opowiadanych historiach do wyjaśnienia dyskutowanej nazwy. Po drugie, inna istotna dla omawianego opowiadania symbolika to ta dziedziczenia. Opiera się ona na relacji między duchem (ang. spirit) i płaszczem (ang. mantle), z jednej strony, oraz synami (ang. sons) i dwójką (ang. two), z drugiej. Dokonałem również analogicznej analizy symboli/alegorii, badając tekst grecki LXX. W konsekwencji wskazałem ważniejsze różnice między symboliką tekstu masoreckiego i LXX.

W podsumowaniu podjąłem próbę wyjaśnienia wyników badań nad stylem, strukturą i symboliką w oparciu o poszerzoną teorię redakcji opowiadania. W tym celu odniosłem się do teorii Alexandra Rofé i Hans'a-Christoph'a Schmitt'a. Rofé sklasyfikował wybrane opowiadania należące do grupy Historii Deuteronomistycznej, według ich gatunku literackiego, pokazując na tej bazie rozwój tych gatunków. Gatunki pomocne do zrozumienia diachronicznej struktury badanego opowiadania są trzy: legenda, poszerzona legenda oraz żywot (łac. vita). Badania te zestawilem z moimi spostrzeżeniami oraz z diachronicznymi warstwami proponowanymi przez Schmitta. Redakcję tekstu opowiadania zdefiniowałem jako trzyetapową. Etapy przedstawię w formie tabelki:

<i>Gatunki Rofé</i>	<i>Zmodyfikowania propozycja Schmitt'a</i>	<i>Proto-Symbolism (bazuje na גלגל)</i>
legenda	a) motyw sukcesji (vv. 1b .7-11a.12aδ-14 (without יהוה) .15 (without אשר־ביריחו))	tradycja wozu/wozów tradycja zwiniętego płaszcza
poszerzona legenda	b) motyw uniesienia do nieba (vv. 1a .11b .12aαβγ) the Yhwh-Jericho issues (vv. 2-6 . יהוה in v. 14 . אשר־ביריחו in v. 15)	tradycja wichru ?
żywot	c) motyw poszukiwań (vv. 16-18)	?

Według mojej interpretacji, tekst opowiadania rozwijał się z legendy poprzez jej poszerzoną wersję, współtworząc wreszcie, wraz z innymi opowiadaniem gatunek żywot, który traktuje całościowo życie omawianych proroków. Tradycje wozu/wozów, zwiniętego płaszcza i wichru były, wg mnie, integrowane na różnych etapach tworzenia pisemnej wersji opowiadania. Wszystkie one wydają się być przede wszystkim związane z postacią Eliasza. Stosując typologię Arystotelesa, są one materialną przyczyną kojarzenia poprzez wieki naszego tekstu raczej z postacią Eliasza, a nie Elizeusza.

Doctoral Thesis Abstract

Title: "Heaven for Elijah!

A Study of Structure, Style, and Symbolism in 2Kgs 2:1-18."

Author: o. mgr lic. Michał Karnawalski SJ

Director: ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski

Institution: Cardinal Stefan Wyszyński University

Faculty of Theology, Biblical Science Institute

The interpretation of the biblical narrative in 2Kgs 2:1-18 is apparently simple, for a few reasons. Firstly, the narrative itself predicts in 2Kgs 2:1 what is going to happen: "When Yhwh was about to lead Elijah up in the whirlwind to heaven (...)" (וַיִּהְיֶה בְהַעֲלוֹת יְהוָה אֶת־אֱלִיָּהוּ בַסַּעֲרָה הַשָּׁמַיִם). Secondly, an attentive biblical reader is prepared for such an event by Gen 5:24, where he finds out that another biblical figure, Enoch, "walked with God; then he was no more, because God took him." (וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת־הָאֱלֹהִים). Thirdly, the motif of the heavenly ascent is present in ancient cultures which shaped the biblical texts. Fourthly, our text was remembered by majority of biblical and many post-biblical texts as the one treating of the heavenly ascent of Elijah.

The studies of Hermann Gunkel and many other contemporary scholars show, however, that our narrative is not about the heavenly ascent of Elijah, but about the succession of Elisha.¹ How is it possible that our narrative seems to be about one thing but in fact is about another? How do the essential features of style, structure,

¹ Hermann Gunkel, "Elisha—The Successor of Elijah (2 Kings ii. 1= 18)," *The Expository Times* 41, no. 4 (1930). *Geschichten von Elisa* (K. Curtius, 1925). *Geschichten von Elisa* were published with major page errors, i.e. while some pages are doubled, other are missing.

and symbolism function to produce this narrative effect? Is there any feature which can help us to give an answer which is adequate both for the synchronic and diachronic readers?²

Refereeing to our doctoral research, these questions will be answered in two points. Firstly, narratological analysis of stylistic structures confirms that Elisha is the main figure of 2Kgs 2:1-18: in Scene I, the figure of Elisha is introduced (by the usage of the technique of repetition interacting with prolepsis) to the plot exposed as Elijah's; in Scene II, Elisha becomes the main character of the narrative (techniques of simultaneity and points of view); in Scene III, Elisha is not only presented as the main but as the unique Elijah's successor and the figure with the executive power of the narrator. Secondly, we proposed that the key to understand the role of Elijah's ascent within the narrative lies in the symbolism, connecting the narratological and historical-critical strata of the text. The analysis of the symbolism shows that Elijah's ascent is rooted (cf. Aristotle's material cause) in a preexisting oral tradition(s), while the story referring to Elisha does not seem to be rooted in that way. This is the preexistence of the oral tradition(s) which makes Elijah's ascent aspect of 2Kgs 2:1-18 so powerful and memorable that we tend to focus on it rather than on Elisha's succession.

² F. de Saussure, *Course in General Linguistics*, trans. W. Baskin, New York. Philosophical Library (1959). Ferdinand de Saussure, "Cours de linguistique générale, ed," *C. Bally and A. Sechehaye, with the collaboration of A. Riedlinger, Lausanne and Paris: Payot* (1916). Synchronic reader is interested in understanding one of the last versions of the text. Diachronic reader is interested in the way how the text has developed through time.

